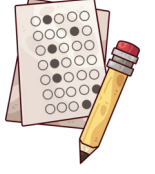




GAMZE HOCA SOSYALDE

## 5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ 2. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SENARYO 6



**Soru 1 (SB.5.3.3):** Mezopotamya uygarlıklarından Sümerlerin "çivi yazısını" icat etmesi ile Anadolu uygarlıklarından Asurluların bu yazıyı ticaret yoluyla Anadolu'ya taşımalarını, bilginin yayılması ve tarih çağlarının başlaması açısından karşılaştırınız.

**Soru 2 (SB.5.3.3):** Anadolu uygarlıklarından Lidyalıların parayı icat ederek "Kral Yolu"nu kurması ile Mezopotamya uygarlıklarından Babillerin tarihteki ilk yazılı anayasa olan "Hammurabi Kanunları"nı hazırlamasını, insanlığın ortak mirasına katkıları (ekonomi ve hukuk) açısından kıyaslayınız.

**Soru 3 (SB.5.4.1):** Demokrasi ve cumhuriyet kavramları arasındaki ilişkiyi açıklayınız. "Her cumhuriyet demokratik olmayabileceği gibi, her demokrasi de cumhuriyet olmayabilir" ifadesini, kaynaklarda geçen İngiltere örneği üzerinden değerlendiriniz.

**Soru 4 (SB.5.4.1):** Demokrasi ve cumhuriyetin ortak yönlerinden olan "milli egemenlik" ve "hukukun üstünlüğü" ilkelerinin, bir ülkenin yönetimindeki temel önemini açıklayınız.

**Soru 5 (SB.5.4.2):** Etkin bir vatandaşın seçimlerde bilinçli oy kullanması ve güncel olayları takip etmesi, o ülkedeki demokrasinin güçlenmesine ve kamu kurumlarında şeffaflığın artmasına nasıl katkı sağlar?

**Soru 6 (SB.5.4.2):** Toplum düzeninin korunmasında etkin bir vatandaşın; a) Farklı görüşlere saygı göstermesinin, b) Gönüllü çalışmalara (yardımlaşma vb.) katılmasının toplumsal huzur üzerindeki etkilerini belirtiniz.

**Soru 7 (SB.5.4.2):** Etkin bir vatandaşın çevre sorunlarına duyarlı olması ve geri dönüşüm yapması, "çevresel sürdürülebilirlik" ve gelecek nesillerin hakları açısından neden önemlidir?

**Soru 8 (SB.5.4.3):** Anayasamızın 12. maddesinde belirtilen temel hak ve hürriyetlerin "dokunulmaz, devredilmez ve vazgeçilmez" nitelikte olması ne anlama gelmektedir? Bu özelliklerin insan onurunu koruma açısından önemini sorgulayınız.

**Soru 9 (SB.5.4.3):** Günlük hayatta karşılaştığınız bir sorunu çözmek için kullandığınız "Dilekçe Hakkı" (Anayasa Madde 74) neden "vazgeçilmez" bir haktır? Bu hakkı kullanırken yasalara uymak gibi sorumluluklarımızı yerine getirmemizin toplumsal düzen için önemini açıklayınız.

**Soru 10 (SB.5.4.3):** Temel haklar içerisinde yer alan "yaşama hakkı" neden diğer tüm hakların temelidir? Bireyin haklarını kullanırken başkalarının haklarına saygı gösterme sorumluluğunun toplumdaki barış ortamına etkisini değerlendiriniz.



## SENARYO 6 - CEVAP ANAHTARI

1. Soru Cevabı: Sümerler yazıyı icat ederek bilginin kaydedilmesini ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamıştır. Asurlular ise ticaret sayesinde bu bilgiyi (çivi yazısını) Anadolu'ya taşıyarak Anadolu'nun tarih çağlarına girmesine öncülük etmiştir. Biri buluşu gerçekleştirmiş, diğeri ise kültürel etkileşimle yayılmasını sağlamıştır.
2. Soru Cevabı: Lidyalılar parayı bularak ekonomik hayatı ve ticareti kolaylaştırmış; Babiller ise Hammurabi Kanunları ile hukuk sistemini yazılı hale getirerek adaletin sağlanması için bir düzen kurmuştur. Her iki katkı da farklı alanlarda (ticaret ve hukuk) modern medeniyetin temellerini atmıştır.
3. Soru Cevabı: Cumhuriyet bir devlet şeklidir (başkan seçimle gelir), demokrasi ise bir yönetim biçimidir (halk iradesi). İngiltere'de halkın iradesi ve özgürlükler (demokrasi) olmasına rağmen başında sembolik bir kraliyet bulunduğu için cumhuriyet değildir.
4. Soru Cevabı: Milli egemenlik gücün halkta olduğunu gösterir; hukukun üstünlüğü ise kimsenin yasadan üstün olmadığını ve herkesin haklarının eşit korunduğunu garanti eder. Bu ilkeler yönetimin adaletli olmasını sağlar.
5. Soru Cevabı: Bilinçli katılım yönetimin daha adil olmasını sağlar. Vatandaşların yönetimi takip etmesi ve sorgulaması, kamu kurumlarının hata yapmasını önleyerek şeffaflığı artırır ve yolsuzlukları engeller.
6. Soru Cevabı: Farklı görüşlere saygı, toplumdaki çatışmaları azaltır. Gönüllü çalışmalar ise toplumsal dayanışmayı güçlendirerek kriz anlarında toplumun bir arada kalmasını ve huzurun artmasını sağlar.
7. Soru Cevabı: Doğanın korunması ve kaynakların israf edilmemesi, gelecek nesillere temiz ve yaşanabilir bir çevre bırakılmasını sağlar. Bu, etkin vatandaşın dünyaya karşı bir sorumluluğudur.
8. Soru Cevabı: Bu hakların devlet dahil hiç kimse tarafından kısıtlanamayacağı, elinden alınamayacağı ve başkasına verilemeyeceği anlamına gelir. Bu, her bireyin eşit, özgür ve saygın (insan onuru) bir şekilde yaşamasını güvence altına alır.
9. Soru Cevabı: Dilekçe hakkı, sorunlarımızı yasal yollarla çözmemizi sağlar. Haklarımızı ararken yasalara uyma sorumluluğunu yerine getirmemiz, toplumda kargaşayı önler ve adaletin barışçıl bir şekilde tecelli etmesini sağlar.
10. Soru Cevabı: Yaşama hakkı olmadan diğer hakların (eğitim, seyahat vb.) bir anlamı yoktur; bu yüzden en temel haktır. Başkalarının haklarına saygı duyulduğunda, herkes güven içinde yaşar ve bu da toplumsal barışı sağlar.